

[Domovská Stránka](#) > ... > [Vaše Práva](#) > [Práva Maloletých Osôb V Súdnom Konaní](#) > Austria

Práva maloletých osôb v súdnom konaní

Autor obsahu
Rakúsko

Rakúsko

V rakúskom občianskom súdnom poriadku sa stanovujú všeobecné zásady pre výsluch maloletých osôb, t. j. osôb mladších ako 18 rokov, v občianskoprávnom konaní. Tieto zásady slúžia na osobitnú ochranu maloletých osôb pred stresujúcimi situáciami pri výsluchu. V prípade maloletých osôb možno na požiadanie alebo z úradnej moci od výsluchu úplne alebo čiastočne upustiť, ak samotný výsluch ohrozuje najlepšie záujmy maloletej osoby, pričom sa zohľadňuje duševná vyspelosť maloletej osoby, predmet výsluchu a blízky vzťah medzi maloletou osobou a účastníkmi konania, a jej ochranu nemožno dosiahnuť inak. V prípade, že už samotný výsluch za prítomnosti účastníkov konania alebo ich zástupcov ohrozuje najlepší záujem maloletej osoby, môže sa uskutočniť samostatný, t. j. priestorovo oddelený výsluch, v prípade potreby za účasti vhodných odborníkov. Ak je to v záujme maloletej osoby, pri výsluchu musí byť prítomná osoba, ktorej dôveruje. Ak má predmet občianskoprávneho konania vecnú súvislosť s trestným konaním a ak má byť v občianskoprávnom konaní vypočutá maloletá obeť tohto trestného konania, t. j. osoba, ktorá ešte nedosiahla vek 14 rokov, musí byť vykonaním výsluchu poverený vhodný znalec. Výsluch v rámci verejného pojednávania sa môže v prípade potreby uskutočniť aj s vylúčením verejnosti.

Trestné konanie proti mladistvým v Rakúsku

Trestný čin mladistvého je čin, ktorý spáchala osoba vo veku od 14 do 18 rokov [§ 1 ods. 1 č. 2 a 3 zákona o súdoch pre mladistvých (*Jugendgerichtsgesetz* – JGG)].

Trestné činy spáchané mladistvými mladšími ako 14 rokov sú vyňaté z trestného stíhania. V reakcii na takéto činy môže opatrovnícky súd/rodinný súd prijať len opatrenia na zaistenie a podporu osobného rozvoja maloletej osoby [§ 4 ods. 1 JGG].

Mladistvý (t. j. osoba vo veku od 14 do 18 rokov), ktorý spácha trestný čin, nie je trestne stíhaný ani v prípade, že:

1. z určitých dôvodov nie je dostatočne zrelý na to, aby chápal protiprávnosť daného činu alebo aby podľa toho konal; alebo
2. spácha trestný čin vo veku menej ako 16 rokov, ak sa nedopustil hrubej neobanlivosti a neexistujú žiadne osobitné dôvody, pre ktoré je potrebné uplatniť trestné právo mladistvých, aby sa mladistvému zabránilo v páchaní trestnej činnosti.

Hlavnou zásadou trestného práva pre mladistvých, ktorá je zakotvená predovšetkým v JGG, je zabrániť páchatelom v páchaní ďalšej trestnej činnosti, a tak im pomôcť, aby sa z nich stali zodpovední občania dodržiavajúci zákon [§ 5 ods. 1 JGG]. Niektoré procesné ustanovenia JGG a určité obmedzenia závažnosti sankcií sa vzťahujú aj na osoby vo veku od 18 do 21 rokov, ktoré sa považujú za „mladých dospelých“ [§ 1 ods. 5 a § 19 JGG].

V konaniach proti mladistvým páchatelom a vo väčšine konaní proti mladým dospelým sa spravidla znižuje maximálna dĺžka trestu odňatia slobody a maximálna výška pokuty, ktorá sa vypočítava na základe denných sadzieb, na polovicu. Minimálna výška trestu nie je stanovená. Peňažné pokuty vypočítané podľa príslušnej hodnoty, prospechu alebo škody vrátane náhrady hodnoty a konfiškácie možno uložiť len vtedy, ak neohrozujú ďalší vývoj obvineného [§ 5 ods. 4, 5 a 6 JGG].

Mladiství a mladí dospelí páchatelia nemôžu byť odsúdení na doživotie. Trestný čin, za ktorý možno uložiť trest odňatia slobody na doživotie, a trestný čin, za ktorý možno uložiť trest odňatia slobody na desať až dvadsať rokov, sa trestá odňatím slobody na jeden rok až pätnásť rokov v prípadoch, keď mladistvý spáchal trestný čin vo veku 16 a viac rokov, a v iných prípadoch odňatím slobody na jeden rok až desať rokov [§ 5 ods. 2 JGG]. Trestný čin, za ktorý možno uložiť trest odňatia slobody na desať až dvadsať rokov, sa potrestá odňatím slobody na šesť mesiacov až desať rokov [§ 5 č. 3 JGG].

Rakúske trestné konanie proti mladistvým, ktoré možno označiť za „procesnú dekriminalizáciu“, umožňuje upustiť od trestného stíhania alebo sa ho vzdať. Prokuratúra musí upustiť od trestného stíhania mladistvého páchatel'a, ak je za trestný čin možné uložiť len peňažnú pokutu alebo trest odňatia slobody do piatich rokov a ďalšie opatrenia sa nezdajú byť potrebné na to, aby sa mladistvému páchatel'ovi zabránilo v páchaní ďalšej trestnej činnosti. Ak mal však trestný čin za následok smrť osoby, údajný páchatel' musí byť stíhaný vždy [§ 6 ods. 1 JGG]. Za rovnakých podmienok musí súd po začatí prípravného konania alebo podaní obžaloby uznesením prerušiť konanie o trestnom čine až do skončenia hlavného pojednávania [§ 6 ods. 3 JGG].

Ak sa ukáže, že je potrebné údajného páchatel'a formálne poučiť o protiprávnej povahe určitých činov, ako je súčiny, ktoré sú predmetom trestného oznámenia, a o ich možných následkoch, na žiadosť prokuratúry tak musí urobiť opatrovnícky súd [§ 6 ods. 2 JGG].

Okrem toho musí prokuratúra ponúknuť obvinenému opatrenia zamerané na odvrátenie za všeobecnej podmienky, že zavinenie páchatel'a sa nepovažuje za závažné, trestný čin nemal za následok smrť osoby a zdá sa, že na to, aby sa obvinenému zabránilo v páchaní ďalšej trestnej činnosti, nie je potrebné potrestanie.

Existujú štyri formy opatrení zameraných na odvrátenie: zaplatenie peňažnej pokuty (§ 200 StPO), verejnoprospešné práce (§ 201 a 202 StPO), skúšobná doba v spojení s asistenciou probačného úradníka a podmienkami (§ 203 StPO) a mediácia (§ 204 StPO). Za rovnakých podmienok môže súd ukončiť trestné konanie aj odklonom.

Ďalšou možnou reakciou je rozhodnutie o vine bez uloženia trestu [§ 12 JGG] alebo s výhradou trestu [§ 13 JGG]. Súčasťou podmienok môžu byť podmienky, probačná služba a súdne príkazy.

Podľa § 12 JGG by mal súd upustiť od odsúdenia, ak má byť mladistvému páchatel'ovi uložený len mierny trest a možno predpokladať, že samotný trest je dostatočný na to, aby páchatel'a odradil od spáchania ďalších trestných činov.

Podľa § 13 JGG nemožno v skúšobnej dobe od jedného do troch rokov uložiť trest za trestný čin spáchaný mladistvým, ak možno predpokladať, že odsúdenie a hrozba trestu ako také alebo v spojení s inými opatreniami sú vhodné na to, aby páchatel'a odradili od spáchania ďalších trestných činov.

Katalóg súdnych reakcií na trestnú činnosť mladistvých dopĺňa možnosť podmieneného alebo nepodmieneného odsúdenia.

Ak sa ukáže, že je potrebné formálne poučiť obvineného o protiprávnej povahe určitých činov, ako sú činy, ktoré sú predmetom trestného oznámenia, a o ich možných následkoch, na žiadosť prokuratúry tak musí urobiť poručnícky súd [§ 6 ods. 2 JGG].

Aby sa predišlo negatívnym dôsledkom najmä krátkodobého odňatia slobody, vyšetrovací väzba by sa mala ukladať len vtedy, ak je nevyhnutná a nemožno reagovať inak. Vyšetrovaciu väzbu nemožno uložiť za menej závažné trestné činy.

Prokurátori a sudcovia sú povinní pravidelne skúmať, či je vyšetrovací väzba nevyhnutná. Z tohto dôvodu a s cieľom preskúmať iné možnosti postupu sa musia uskutočniť konferencie za účasti sociálnej siete mladistvého páchatel'a (konferencia sociálnej siete), aby sa predišlo vyšetrovacej väzbe.

Okrem toho sa takmer v každom prípade musí vykonať individuálne posúdenie (posúdenie mladistvého), pri ktorom by sa mali zohľadňovať najmä osobnosť a vyspelosť, ekonomické, sociálne a rodinné zázemie vrátane prostredia a osobitná potreba ochrany mladistvého páchatel'a.

V neposlednom rade rakúske trestné právo pre mladistvých zabezpečuje, aby sudcovia a prokurátori, ktorí sa zaoberajú trestným konaním proti mladistvým, mali v tejto oblasti osobitné kompetencie a účinný prístup k

špeciálnej odbornej príprave.

Súhrnne možno povedať, že „nástroje“ rakúskeho zákona o súdoch pre mladistvých umožňujú čo najlepšie rozhodovanie prokurátorov a sudcov v trestnom konaní proti mladistvým páchatelom a zabezpečujú maximálne množstvo opatrení restoratívnej justície.

Transpozíciou smernice o trestnom konaní proti mladistvým [smernica (EÚ) 2016/800 z 11. mája 2016 o procesných zárukách pre deti, ktoré sú podozrivými alebo obvinenými osobami v trestnom konaní (Ú. v. EÚ L 132, 11.5.2016, s. 1 a nasl.)] do vnútroštátneho práva sa takisto zabezpečuje, aby boli mladiství aktívne zastúpení právnym zástupcom už od prvého policajného výsluchu (ustanovenie platné bez výnimky v trestnom konaní o trestnom čine). Okrem toho sa výsluch políciou a inými orgánmi presadzovania práva musí zaznamenávať audiovizuálne, ak je to vhodné (najmä ak nie je prítomný právny zástupca), pričom práva mladistvého obvineného na informácie sa rozšírili v súlade s ustanoveniami smernice o trestnom konaní proti mladistvým. Ostatnými ustanoveniami smernice o trestnom konaní proti mladistvým sa ustanovujú práva, ktoré sa v podstate už uvádzali v JGG.

- Práva maloletých obetí v trestnom konaní:

V rakúskom trestnom konaní okrem všeobecných práv obetí, ktoré majú všetky obeť [§ 66 a nasl. rakúskeho Trestného poriadku (*Strafprozessordnung* - StPO)], existuje niekoľko osobitných práv a opatrení na ochranu maloletých obetí, ako napríklad:

- ustanovenie kurátora pre maloleté obeť v prípadoch podľa § 66a ods. 3 StPO,
- informovanie v prípade, že väzeň utečie a je opätovne zadržaný, má prvýkrát opustiť väzbu bez dohľadu, má byť prepustený alebo bol prepustený, vrátane informácií o podmienkach týkajúcich sa ochrany obeť, ktoré mu boli uložené (§ 106 ods. 4, § 149 ods. 5 StVG),
- psychosociálna a právna pomoc počas trestného konania v súlade s § 66b StPO (pozri v nasledujúcom texte),
- možnosť samostatného a ohľaduplného krížového výsluchu v rámci vyšetrovania a súdneho konania s cieľom zabrániť priamemu kontaktu svedkov s obvineným (§ 165 a § 250 StPO),
- ak sa uskutočnil krížový výsluch, svedok je oslobodený od povinnosti ďalšej výpovede a zápisnica z krížového výsluchu sa môže prečítať na hlavnom pojednávaní (§ 252 ods. 1 č. 2a StPO),
- ochrana totožnosti svedka (§ 10 ods. 3, § 161 ods. 1, § 162 StPO),
- ochrana súkromia svedka (§ 228 ods. 4 StPO, § 7a ods. 1 č. 1 MedienG);
- možnosť vypočúť svedka doma alebo na inom mieste (napr. v prípade choroby, nespôsobilosti, odôvodnených okolností - § 160 ods. 1 StPO a § 247a StPO),
- Obete mladšie ako 18 rokov sa vždy považujú za obzvlášť zraniteľné a okrem všeobecných práv obetí v trestnom konaní majú aj osobitné práva uvedené v § 66a ods. 2 StPO:
 - byť počas vyšetrovania vypočutý osobou rovnakého pohlavia, ak je to možné (č. 1),
 - požiadať, aby im tlmočnicke služby (§ 66 ods. 3) počas výsluchu v rámci vyšetrovania a súdneho konania poskytovala osoba rovnakého pohlavia, ak je to možné (č. 1a),
 - odmietnuť odpovedať na otázky o podrobnostiach trestného činu, ktorých opis považujú za nepríjemný, alebo o okolnostiach z ich súkromia (č. 2),
 - požiadať o ohľaduplné vypočutie počas vyšetrovania a súdneho konania (§ 165, 250 ods. 3 StPO) - a to maloletá obeť, ktorej sexuálna integrita mohla byť narušená trestným činom, z ktorého je obvinený stíhaný, a to spôsobom uvedeným v § 165 ods. 3 StPO, prípadne znalcom (č. 3),
 - požiadať o vylúčenie verejnosti zo súdneho konania (§ 229 ods. 1 StPO) (č. 4),
 - byť bezodkladne informovaný z úradnej moci v zmysle § 172 ods. 4, § 177 ods. 5 a § 181a StPO (č. 5) a
 - právo na to, aby bola na pojednávaní prítomná osoba, ktorej dôverujú (§ 160 ods. 2 StPO) (č. 6).
- Podľa § 70 ods. 1 StPO musia byť obzvlášť zraniteľné obeť poučené o svojich právach podľa § 66a StPO najneskôr pred prvým výsluchom.
- Obetiam musia byť poskytnuté právne inštrukcie v jazyku, ktorému rozumejú, a to zrozumiteľným spôsobom, pričom sa zohľadnia ich osobitné osobné potreby.
- Obete, ktoré ešte nedosiahli vek 14 rokov, môžu byť v súlade s § 160 ods. 3 StPO vypočuté len v prítomnosti osoby, ktorej dôverujú. Môže ňou byť buď zákonný zástupca, osoba poskytujúca právnu pomoc, alebo iná dôveryhodná osoba. Všetky ostatné obeť - najmä tie, ktoré už dosiahli vek 14 rokov, ale ešte nedosiahli vek 18 rokov - majú takisto právo na prítomnosť osoby, ktorej dôverujú, podľa vlastného výberu počas ich výsluchu. Na toto právo musia byť upozornené v predvolaní na výsluch

svedka.

- Od roku 1997 sú na všetkých súdoch, na ktorých sa vedie trestné konanie, zriadené miestnosti na výsluch prispôsobené deťom.

Jedným z najdôležitejších nástrojov v oblasti ochrany obetí je psychosociálna a právna pomoc počas trestného konania. Tá sa určitým skupinám osôb na požiadanie poskytuje bezplatne.

Na psychosociálnu a právnu pomoc majú právo:

- Obete, ktoré boli vystavené násiliu alebo nebezpečnému vyhrážaniu v dôsledku úmyselného trestného činu; alebo obete, ktorých sexuálna integrita a sebaurčenie mohli byť porušené, alebo obete, ktorých osobná závislosť bola zneužitá pri spáchaní trestného činu.
- Pomoc máte k dispozícii aj v prípade, že ste blízky príbuzný osoby, ktorá zomrela následkom trestného činu, alebo ak ste príbuzný, ktorý bol svedkom trestného činu.
- Pre obete teroristických trestných činov.
- Pre obete typického „nenávisťného trestného činu na internete“. Patrí medzi ne sústavné prenasledovanie, sústavné obťažovanie prostredníctvom telekomunikačných prostriedkov alebo počítačového systému („kyberšikana“) a podnecovanie nenávisť. Patria sem aj trestné činy ako ohováranie, obvinenie z trestného činu, ktoré už bolo súdom zamietnuté, urážka a ohováranie, ak existujú určité náznaky, že trestný čin bol spáchaný prostredníctvom telekomunikačných prostriedkov alebo počítačového systému.
- Pre maloletých, ktorí boli svedkami násilia v ich sociálnom prostredí (násilie v rodine, násilie na deťoch).

Pomoc pri procese musí byť nevyhnutná na zabezpečenie práv obetí; zabezpečuje ju organizácia na pomoc obetiam.

Psychosociálna procesná pomoc zahŕňa prípravu obetí na trestné konanie a emocionálny stres súvisiaci s trestným konaním a pomoc pri vypočutiach v úlohe svedka; právna pomoc zahŕňa právne poradenstvo a zastupovanie obete v trestnom konaní právnikom (§ 66b StPO). Obetiam, ktorých sexuálna integrita mohla byť porušená a ktoré ešte nedosiahli vek 14 rokov, sa poskytne psychosociálna procesná pomoc v každom prípade.

Spolková ministerka spravodlivosti je oprávnená zmluvne poveriť vhodné overené inštitúcie poskytovaním právnej pomoci osobám uvedeným v odseku 1 po preskúmaní zákonných požiadaviek (§ 66b ods. 3 StPO prvá polovica vety). Spolkové ministerstvo spravodlivosti zmluvne poverilo poskytovaním psychosociálnej a/alebo právnej pomoci veľký počet vhodných overených inštitúcií, pričom mnohé z týchto inštitúcií, ako napríklad centrá na ochranu detí, centrá na prevenciu násilia a intervenčné centrá, sa špecializujú na prácu s deťmi.

Posledná aktualizácia: 21/05/2024

Obsah pôvodných vnútroštátnych jazykových verzií na tejto webovej lokalite spravujú príslušné členské štáty. Preklady týchto textov zabezpečila Európska komisia. V prekladoch preto ešte môžu chýbať možné úpravy pôvodných textov, ktoré neskôr vykoná príslušný štátny orgán členského štátu. Európska komisia vylučuje akúkoľvek zodpovednosť za akékoľvek informácie alebo údaje obsiahnuté alebo uvedené v tomto dokumente. Právne normy v oblasti autorských práv členského štátu zodpovedných za túto stránku nájdete v právnom oznámení.